

Natuurtoets

Aanleg transportleiding WPB Wouw - Kruisland

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 0485104.100
definitief revisie 00
5 september 2023

Natuurtoets

Aanleg transportleiding WPB Wouw - Kruisland

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 0485104.100
definitief revisie 00
5 september 2023

Auteur

P. Schutten

Gecontroleerd

J. Melis

Opdrachtgever

Brabant Water N.V.
Magistratenlaan 200
5223 MA 'S-HERTOGENBOSCH

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
05-09-2023

beschrijving revisie 00
definitief

vrijgave
J.A.J. Meeren

Inhoudsopgave

Blz.

Conclusies en advies	3
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding en planvoornemen	6
1.2 Doel en onderzoeksvragen	7
1.3 Leeswijzer	7
2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Soortbescherming	8
2.3 Gebiedsbescherming	9
2.3.1 Natura 2000	9
2.3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
2.3.3 Ecologische verbindingzones	10
2.3.4 Groenblauwe mantel	10
2.3.5 Rust- en foerageergebied ganzen en smienten	11
2.4 Bescherming van houtopstanden	11
3 Methodiek	12
3.1 Algemeen	12
3.2 Bureauonderzoek	12
3.3 Terreinbezoek	13
3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	13
4 Resultaten	14
4.1 Gebiedsbeschrijving	14
4.2 Beschermde soorten	16
4.2.1 Resultaten bureauonderzoek	16
4.2.1.1 Vogels	17
4.2.1.2 Vleermuizen	19
4.2.1.3 Overige zoogdieren	20
4.2.1.4 Amfibieën	22
4.2.1.5 Vissen	23
4.2.1.6 Vlinders	24
4.2.1.7 Vaatplanten	24
4.2.1.8 Overige fauna en flora	25
4.2.2 Samenvatting beschermde soorten	25
4.3 Beschermde gebieden	26
4.3.1 Natura 2000-gebieden	26
4.3.2 Natuurnetwerk Brabant	27
4.3.3 Ecologische verbindingzone	29
4.3.4 Groenblauwe mantel	30
4.3.5 Rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten	30
4.4 Beschermde houtopstanden	31
5 Toetsing	32
5.1 Effectbepaling plan	32
5.2 Effecten op beschermde soorten	32
5.2.1 Vogels	32
5.2.2 Vleermuizen	34
5.2.3 Bever	35
5.2.4 Boommarter	35
5.2.5 Bunzing, hermelijn en wezel	35
5.2.6 Eekhoorn	35
5.2.7 Waterspitsmuis	36

Natuurtoets

Aanleg transportleiding WPB Wouw - Kruisland
projectnummer 0485104.100
5 september 2023 revisie 00
Brabant Water N.V.

5.2.8	Alpenwatersalamander	36
5.2.9	Rugstreeppad	37
5.2.10	Grote vos en grote weerschijnvlinder	37
5.3	Effecten op beschermde gebieden	37
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	37
5.3.2	Effecten op het Natuurnetwerk Brabant (NNB)	37
5.3.3	Effecten op ecologische verbindingszone	38
5.3.4	Effecten de Groenblauwe mantel	38
5.4	Effecten op houtopstanden	38
6	Bronnen	39

Bijlage 1: Wettelijk kader

Conclusies en advies

In opdracht van Brabant Water is door Antea Group een Natuurtoets uitgevoerd. Brabant Water is voornemens een nieuwe transportleiding aan te leggen tussen een nieuw waterwingebied nabij de Engelseweg 1a te Kruisland (gemeente Steenbergen) en het waterproductiebedrijf nabij Wouw gelegen aan de Moerstraatseweg 16 te Heerle (gemeente Roosendaal).

Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat de ingrepen niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming, het beleid van het NatuurNetwerk Nederland en van provinciaal beschermde natuurgebieden. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het projectgebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets.

Conclusies: Beschermde gebieden

Het projectgebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied of een Rust- en foerageergebied ganzen en smienten, maar wel in diverse NNB gebieden, Ecologische verbindingzones en de Groenblauwe mantel. Mogelijk bevat het projectgebied ook beschermde Houtopstanden.

Natura 2000

Het projectgebied is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Brabantse Wal gelegen op circa 3 kilometer afstand tot het projectgebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en de aanwezigheid van tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Negatieve effecten van verzuring en vermisting ten gevolge van stikstofdepositie via de lucht kunnen niet op voorhand uitgesloten worden. Voor effecten door verzuring en vermisting door N-depositie dient een AERIUS berekening te worden uitgevoerd.

NNB en aanvullende provinciale gebiedsbescherming

Het projectgebied ligt op diverse locaties binnen een NNB-gebied, Ecologische verbindingzones en de Groenblauwe mantel. De voorgenomen werkzaamheden vallen deels binnen deze bestemmingen van het huidige bestemmingsplan (zie ook vergunningeninventarisatie, paragraaf 3.2.1). Om aantasting te voorkomen van deze zones wordt zo veel mogelijk de nieuwe transportleiding hier onderdoor geboord. In de genoemde zones zal mogelijk wel een deel van het werk middels open ontgraving plaatsvinden. De voorgenomen werkzaamheden leiden in dat geval tot een tijdelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van deze gebieden.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNB	Aanvullende provinciale gebiedsbescherming
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk door stikstofdepositie door de lucht	Mogelijk (tijdelijk), afhankelijk van uitvoeringswijze	Mogelijk (tijdelijk), afhankelijk van uitvoeringswijze
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Ja, AERIUS berekening	Afhankelijk van uitvoeringswijze bespreken met de gemeente	Afhankelijk van uitvoeringswijze bespreken met de gemeente
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Mogelijk, na uitkomsten AERIUS berekening	Mogelijk, na nadere uitwerking uitvoeringswijze dan wel resultaten contact gemeente	Mogelijk, na nadere uitwerking uitvoeringswijze dan wel resultaten contact gemeente

Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden:

- Jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer en wespandief;
- Algemene broedvogels (mogelijk nesten in bomen, bosschages, struiken en langs oevers);
- Vleermuizen (mogelijk essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes);
- Alpenwatersalamander (mogelijk voortplantings- en overwinteringshabitat in bosschage Brabant Water);
- Rugstreeppad (mogelijk (ontstaat er) essentieel leefgebied in het projectgebied).

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is. In hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in projectgebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Jaarrond beschermde nesten boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer en wespandief	Mogelijk in bomen projectgebied.	Ja, vervolgbezoek in winterperiode wanneer blad van de bomen is.	Mogelijk, indien de nesten aanwezig zijn.	Mogelijk, indien de nesten aanwezig zijn en binnen de verstoringzone van de werkzaamheden vallen.	Vervolgbezoek in winterperiode wanneer blad van de bomen is ter controle van de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten.
Algemene broedvogels	Ja, nestgelegenheid aanwezig in bomen, bosschages, struiken en langs watergang.	Nee	Nee, mits er buiten het broedseizoen wordt gewerkt, of er voorafgaand aan de werkzaamheden wordt gecontroleerd op broedvogels. Zie paragraaf 5.2.1 voor werkwijze	Nee	Werken buiten het broedseizoen. Indien tijdens het broedseizoen wordt gewerkt dient voorafgaand gecontroleerd te worden op broedvogels en dient het gebied vrijgegeven te zijn.
Vleermuizen	Mogelijk essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes in omgeving.	Nee	Nee, mits lichtverstoring wordt voorkomen gedurende de actieve periode van vleermuizen en mits vrije aanvliegroete behouden blijft. Zie paragraaf 5.2.2 voor werkwijze.	Nee	Indien bouwverlichting gebruikt wordt, deze niet richten op bomenrijen en watergangen in de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april - 15 oktober) in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst).

Natuurtoets

Aanleg transportleiding WPB Wouw - Kruisland
 projectnummer 0485104.100
 5 september 2023 revisie 00
 Brabant Water N.V.

Alpenwater-salamander	Mogelijk voortplantings-land- en overwinterings-habitat in bosgebied nabij het waterproductie-bedrijf.	Ja	Mogelijk, indien de soort aanwezig blijkt te zijn.	Mogelijk, indien de soort aanwezig blijkt te zijn binnen de verstoringszone van de werkzaamheden.	Nader onderzoek zoals eerder beschreven. Zie paragraaf 5.2.8 voor werkwijze nader onderzoek alpenwatersalamander.
Rugstreepad	Mogelijk ontstaan van geschikt voorplantingswater door werkzaamheden.	Nee	Mogelijk, indien de soort zich tijdens de werkzaamheden in het projectgebied vestigt in nieuw ontstaan voortplantingsgebied.	Nee	Rekening houden met ontstaan nieuw voortplantingsgebied door werkzaamheden. Zie paragraaf 5.2.9 voor mitigerende maatregelen rugstreepad.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en planvoornemen

In opdracht van Brabant Water is door Antea Group een Natuurtoets uitgevoerd. Brabant Water is voornemens een nieuwe transportleiding aan te leggen tussen een nieuw waterwingebied nabij de Engelseweg 1a te Kruisland (gemeente Steenbergen) en het waterproductiebedrijf nabij Wouw gelegen aan de Moerstraatseweg 16 te Heerle (gemeente Roosendaal).

Er worden drie tracévarianten overwogen (weergegeven in figuur 1.1.). Deze zullen sleufloos worden gekruist (naar verwachting middels HDD's) door de Cruislandse Kreeken. De maximale graafdiepte bedraagt in alle varianten 2 meter. Het is nog onbekend wanneer de werkzaamheden zullen plaatsvinden en of de watergangen (m.u.v. de Tuimelaarskreek) worden aangetast. Er worden ten behoeve van de werkzaamheden geen gebouwen, bomen en/of struiken aangetast.

Figuur 1.1. Globale ligging van het tracé (rood) (bron achtergrond: Esri).

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming, NatuurNetwerk Nederland en provinciaal beschermde natuurgebieden). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, het NatuurNetwerk Nederland en provinciaal beschermde natuurgebieden) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?
- Komen in de beïnvloedingszone van het projectgebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het projectgebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de Wet natuurbescherming, het NNN en provinciaal beschermde natuurgebieden.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'NatuurNetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het projectgebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Ook zijn de provincies niet altijd het bevoegd gezag. In bepaalde gevallen¹ is dit het rijk (via RVO). Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant genoemd) is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (NNN). Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het NNN. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. In de Omgevingsverordening van provincie Noord-Brabant zijn regels voor het NNN opgenomen.

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming/taken-en-rolverdeling-bevoegdheden>

Voor de natuurgebieden die behoren tot het NNB geldt het ‘nee, tenzij’-principe. Het ‘nee, tenzij’-principe betekent dat bestemmingsplannen toezien opdat nieuwe plannen en projecten geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden conform compensatiebeleid van de provincie Noord-Brabant.

Het regime ter bescherming van het NNB kent in de provincie Noord-Brabant externe werking. Dit houdt in dat niet alleen de effecten van activiteiten die gelegen zijn binnen de grenzen van NNB-gebieden beoordeeld en eventueel gecompenseerd moeten worden, maar ook (potentiële) effecten op NNB-gebieden die in de omgeving van het plangebied liggen (externe effecten). Dit laatste is in ieder geval aan de orde als een ontwikkeling een negatief effect heeft op de waarden van het NNB vanwege geluid, licht of betreding (of bijvoorbeeld schaduwwerking, windturbulentie of het oprichten van een afscheiding langs een natuurgebied waardoor migratie niet langer mogelijk is). Voor zover er externe effecten optreden vanwege de verspreiding van stoffen door de lucht of water vindt een afweging plaats in het kader van andere wet- en regelgeving. Daarom is dit expliciet in de regels uitgesloten.

Binnen het NNB zijn diverse gebieden aangewezen als Natte Natuurparels. In Natte Natuurparels werkt de provincie aan het herstel van 36.000 hectare met verdroging bedreigde gebieden. Dit zijn belangrijke natuurgebieden met bijzondere ecologische waarde die afhankelijk zijn van grondwater. Ook wordt hier ingezet op verbetering van de waterkwaliteit.

2.3.3 Ecologische verbindingzones

De ecologische verbindingzones vormen een essentiële bouwsteen van het Natuurnetwerk Brabant. De ecologische verbindingzones gaan versnippering van de Brabantse natuur tegen doordat zij natuurgebieden verbinden. Ze functioneren als trekroutes en als (tijdelijk) leef- en voortplantingsgebied voor dieren en planten. Voor gebieden behorende tot een ecologische verbindingzone zijn aparte regels opgenomen in de omgevingsverordening, welke tot doel hebben om de verbindende functie van de ecologische verbindingzones te beschermen.

2.3.4 Groenblauwe mantel

Naast het NNB zijn in de provincie Noord-Brabant gebieden aangewezen als groenblauwe mantel. Het beleid in de groenblauwe mantel is gericht op het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, watersysteem en landschap. Voor de natuur betekent dit vooral versterking van de leefgebieden voor plant- en diersoorten en de bevordering van de biodiversiteit buiten het NNB. Voor het water wordt vooral ingezet op kwantitatief en kwalitatief herstel van kwelstromen.

Een bestemmingsplan dat van toepassing is op de groenblauwe mantel:

- a) strekt tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de daarmee samenhangende ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken;
- b) stelt regels ter bescherming van de ecologische, landschappelijke en hydrologische waarden en kenmerken van het gebied;
- c) borgt dat een ontwikkeling gepaard gaat met een positieve bijdrage aan de bescherming en ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken.

Ontwikkelingen in de groenblauwe mantel zijn mogelijk, indien het gebruiksfuncties zoals landbouw en recreatie betreft, met een meer extensief karakter en die bijdragen aan de

kwaliteiten van natuur, water en landschap. De ontwikkeling van nieuwe (kapitaal)intensieve functies, zoals stedelijke ontwikkeling of intensieve vormen van recreatie of/ en landbouw passen minder bij het karakter van de Groenblauwe mantel. Daarom gelden binnen de groenblauwe mantel voor deze initiatieven aanvullende regels voor de ontwikkeling van die functies.

2.3.5 Rust- en foerageergebied ganzen en smienten

Voor ganzen en smienten zijn in Noord-Brabant een aantal gebieden aangewezen als rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten. In de Omgevingsverordening Noord-Brabant zijn regels opgenomen voor activiteiten in deze gebieden. In rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten mogen in de periode 1 november tot 1 april, een aantal soorten niet opzettelijk worden verontrust (het gaat om brandganzen, grauwe ganzen, kolganzen, rotganzen, taigarietganzen, toendrarietganzen en smienten).

2.4 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom Wnb en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of bestaan uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

De wet geldt niet voor:

- a) Houtopstanden op erven of in tuinen;
- b) Fruitbomen of windschermen om boomgaarden;
- c) Naaldbomen bedoeld als kerstbomen indien niet ouder dan 20 jaar;
- d) Kweekgoed;
- e) Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- f) Het dunnen van een houtopstand;
- g) Het uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van biomassa (onder specifieke voorwaarden).

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets.

Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het projectgebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2018-2023 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Daarnaast is gebruikt gemaakt van de digitale verspreidingsatlas (Verspreidingsatlas z.d.). Deze atlas maakt gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied ten opzichte van het NNB is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 10 juli 2023 is een terreinbezoek uitgevoerd door Peter Schutten, een deskundig ecooloog, bij droog, licht bewolkt weer en een temperatuur van circa 23°C. Tijdens het terreinbezoek is het projectgebied en de omgeving bekeken op aanwezige soorten en habitats om een beeld te krijgen van aanwezige en mogelijke aanwezige beschermde flora en fauna.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

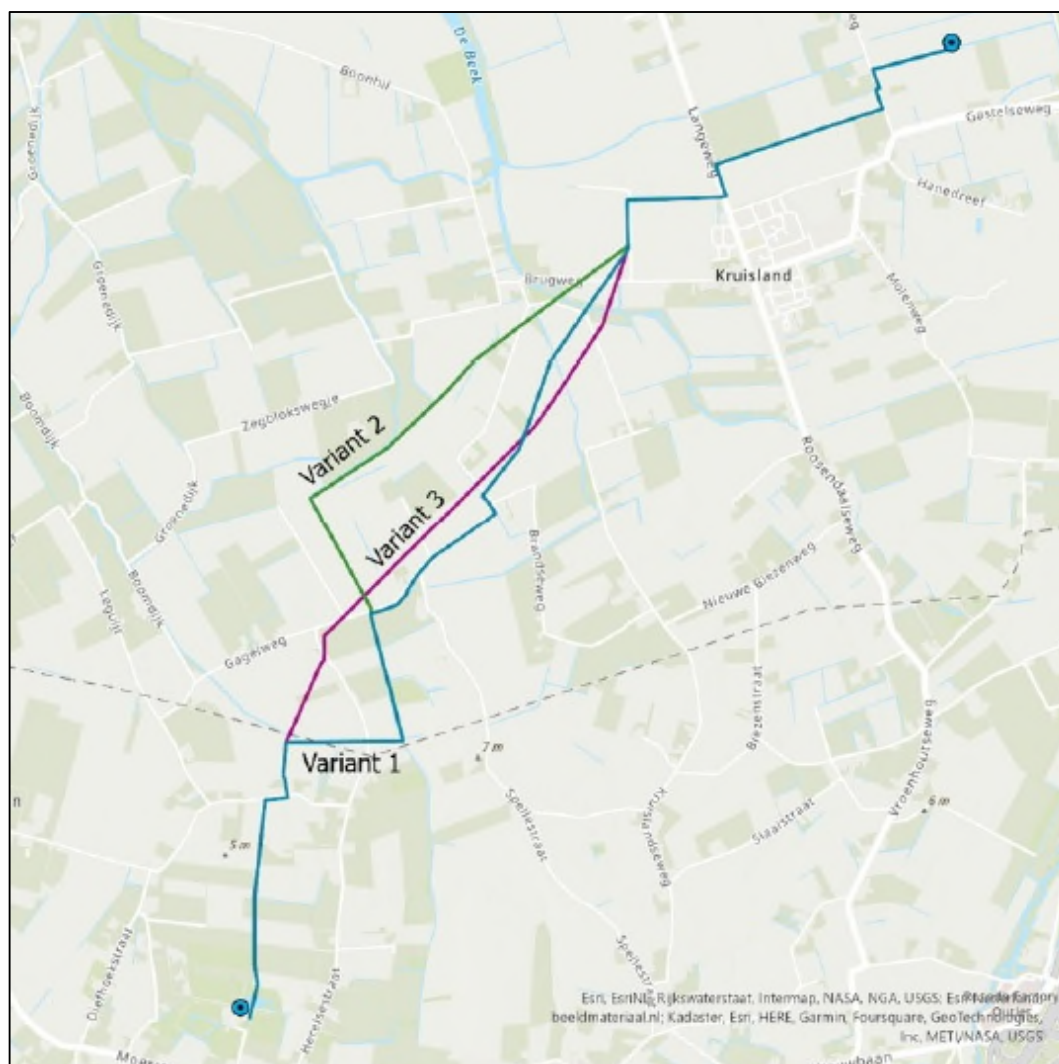
Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is en of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) ingegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNB in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

De drie tracés zijn gelegen ten noorden van Heerle. Daarna gaan ze richting het noorden/noordoosten en eindigen ze iets ten noordoosten van Kruisland, nog voor Oud Gastel. De omgeving van de tracés wordt gekenmerkt door agrarische percelen, sloten, diverse boerderijen, bomenrijen en bosschages. De start van de drie tracés bevindt zich in een bosschage welke rondom het terrein van Brabant Water aanwezig is. Daarna lopen de tracés alle drie richting de Steenbergsestraat. Tussen het terrein van Brabant Water en deze weg bestaat de omgeving uit agrarische percelen met voornamelijk akkerbouw en diverse boerenerven. Na de Steenbergsestraat lopen de drie tracés richting een watergang ter hoogte van het bedrijf H.G. Fruit B.V. en splitsen de tracés zich nog voor de watergang op. De eerste en tweede variant van het tracé lopen richting het oosten en zullen met een HDD boring onder de watergang nabij het Dirksdijkje richting het noorden gaan, ten oosten van de Brandsche Beek. De omgeving richting het noorden bestaat uit agrarische percelen, boerenerven en een bosschage met een cultureel monument "V1 Bom Krater". Bij de Princebosseweg splitsen de eerste en tweede variant op. De eerste variant gaat zuidelijk van de Princebosseweg richting het noordoosten en de tweede variant gaat noordelijk van de Princebosseweg richting het noordoosten. Na het kruisen van de Tuimelaarskreek komen de twee varianten weer samen, ook met de derde variant. Deze derde variant loopt parallel met de eerste variant, maar neemt een "kortere route" vanaf Steenbergsestraat richting noord. De omgeving tot de Tuimelaarskreek bestaat uit agrarische percelen en boerenerven. Alle drie varianten zullen middels een HDD boring de Tuimelaarskreek kruisen. De derde variant loopt bij het afsplitsen met de eerste twee varianten bij de watergang ter hoogte van H.G. Fruit B.V. richting het noorden en komt niet langs de bosschage met het cultureel monument. Deze gaat over diverse agrarische percelen en langs diverse boerenerven richting de Tuimelaarskreek en komt ten noorden daarvan samen met de andere varianten. Ten noorden van de Tuimelaars Kreek kruisen de drie varianten de Brugweg en gaan door diverse agrarische percelen langs verschillende boerenerven om vervolgens te eindigen ten noorden van de Bandsloot. In figuur 4.1 worden de verschillende varianten van de tracés weergegeven.

Figuur 4.1. Overzicht drie varianten tracé (bron topo: Esri).

Figuur 4.2. Start tracé op terrein Brabant Water.

Figuur 4.3. Indicatie omgeving terrein Brabant Water.

Figuur 4.4. Omgevingsimpressie zuidelijk deel tracés.

Figuur 4.5. Watergang t.h.v. H.G. Fruit B.V.

Figuur 4.6. Omgevingsimpressie middendeel tracés.

Figuur 4.7. Bomenrijen langs tracés.

Figuur 4.8. Omgevingsimpressie Tuimelaarskreek.

Figuur 4.9. Watergang Tuimelaarskreek.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in de afgelopen 5 jaar diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV-onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied (binnen een straal van 2,5 km) die in de NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2018-2023).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote Gele Kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
	Wespendief	X		
	Vleermuizen*		X	
	Bever		X	
Zoogdieren	Boommarter			X
	Bunzing			X
	Eekhoorn			X
	Haas**			X
	Hermelijn			X
	Konijn**			X
	Wezel			X
	Wolf		X	
	Alpenwatersalamander			X
	Rugstreeppad		X	
Amfibieën	Grote modderkruiper			X
Vissen	Grote vos			X
Dagvlinders	Grote weerschijnvlinder			X
Vaatplanten	Wolfskers			X

*Vleermuizen: Gewone-, kleine- en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis

**Deze soorten zijn in Noord-Brabant vrijgesteld van de lijst beschermde soorten (artikel 3.10) en zullen daarom niet verder behandeld worden in deze natuurtoets. Echter geldt nog wel de Zorgplicht.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet. Tevens worden soorten die niet bekend aanwezig zijn, maar mogelijk wel verwacht aanwezig worden, toegevoegd.

4.2.1.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 tot en met 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012).

Naast de jaarrond beschermde nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Vogels met jaarrond beschermde nesten categorie 1 tot en met 5 zijn vermeld in tabel 4.2.

Tabel 4.2. Jaarrond beschermde nesten in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Gelderland en Utrecht.

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Boomvalk	4	Blauwe reiger	5	IJsvogel	5
Buizerd	4	Boerenwaluw	5	Kleine bonte specht	5
Gierzwaluw	2	Bonte vliegenvanger	5	Kleine vliegenvanger	5
Grote gele kwikstaart	3	Boomklever	5	Koolmees	5
Havik	4	Boomkruiper	5	Kortsnavelboomkruiper	5
Huismus	2	Bosuil	5	Oeverwaluw	5
Kerkuil	3	Brilduiker	5	Pimpelmees	5
Oehoe	3	Draaihals	5	Raaf	5
Ooievaar	3	Eidereend	5	Ruigpootuil	5
Ransuil	4	Ekster	5	Spreeuw	5
Roek	2	Gekraagde roodstaart	5	Tapuit	5
Slechtvalk	3	Glanskop	5	Torenvalk	5
Sperwer	4	Grauwe vliegenvanger	5	Zeearend	5
Steenuil	1	Groene specht	5	Zwarte kraai	5
Wespendief	4	Grote bonte specht	5	Zwarte mees	5
Zwarte wouw	4	Hop	5	Zwarte roodstaart	5
		Huiswaluw	5	Zwarte specht	5

Jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4)

In de omgeving van het projectgebied kunnen diverse soorten vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) voorkomen. Tijdens het terreinbezoek is de omgeving van het projectgebied gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten. Hoewel er geen jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen, is het niet uit te sluiten dat deze aanwezig zijn. De bomen in en rondom het projectgebied zitten namelijk volop in het blad, waardoor mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten gemakkelijk over het hoofd zijn te zien. De bosschages, bomenrijen en de bomen op diverse erven in en rondom het projectgebied zijn mogelijk geschikt voor boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer, oehoe, wespendief en zwarte wouw.

Daarnaast zijn er diverse masten aanwezig in en rondom het projectgebied. De masten zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van mogelijke jaarrond beschermde nesten van boomvalk, ooievaar en slechtvalk. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen. Daarnaast zijn er in de omgeving geen hoge gebouwen met richels aanwezig welke kunnen dienen als broedlocatie voor slechtvalk, of palen en/of dode bomen welke mogelijk geschikt zijn voor ooievaar of boomvalk. Aangezien boomvalk ook in levende bomen broedt, kan deze niet worden uitgesloten uit het projectgebied (zie vorige alinea). Jaarrond beschermde nesten van slechtvalk en ooievaar worden wel uitgesloten uit het projectgebied.

Er zijn in en rondom het projectgebied diverse gebouwen aanwezig welke mogelijk geschikt zijn voor huismus en gierzwaluw vanwege voldoende invlieg mogelijkheden. Gierzwaluw wordt echter wel enkel verwacht in het dorp Kruisland, aangezien de soort niet broedt in open landschap zoals in boerderijen in agrarisch gebied.

Binnen het projectgebied zijn diverse agrarische bedrijven aanwezig met erven waarop rustige hoekjes met schuren aanwezig zijn welke mogelijk geschikt zijn voor steenuil. Daarnaast heeft een deel van deze agrarische bedrijven mogelijk invlieg mogelijkheden voor kerkuil, waardoor ook deze niet uit te sluiten is in het projectgebied.

Tot slot is de Tuimelaarskreek mogelijk geschikt als broedlocatie voor grote gele kwikstaart vanwege de aanwezigheid van zwak stromend water en broedmogelijkheden onder de aanwezige brug of in oevers welke sterk begroeid zijn met wortelen van bomen. De overige watergangen in het projectgebied zijn ongeschikt vanwege het ontbreken van geschikte broedmogelijkheden.

De effecten van de werkzaamheden op de mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten van diverse vogelsoorten staan beschreven in paragraaf 5.2.1.

Mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

Er kunnen diverse soorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 in de omgeving van het projectgebied voorkomen. Er geleden echter geen ecologisch zwaarwegende feiten voor de te verwachten soorten die jaarrond bescherming onder categorie 5 rechtvaardigen vanwege voldoende alternatieve broedmogelijkheden voor deze soorten. Voor deze soorten geldt daarom hetzelfde als voor algemene broedvogels.

Algemene broedvogels

In de omgeving van het projectgebied is geschikt broedhabitat aanwezig voor diverse algemene broedvogels. In bosschages, bomen en struiken kunnen diverse zangvogels als merel en vink tot broeden komen. Bij de aanwezige watergangen kunnen watervogels als de meerkoet en de wilde eend tot broeden komen.

Mogelijke consequenties van de ingreep op algemene broedvogels worden behandeld in paragraaf 5.2.1.

4.2.1.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een projectgebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een projectgebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijf- en rustplaatsen

Hoewel er geen holten zijn aangetroffen in het projectgebied, is vanwege het aanwezige blad op de bomen niet uit te sluiten dat deze wel aanwezig zijn. Ook zijn er diverse gebouwen aanwezig welke mogelijk geschikte invliegmogelijkheden hebben. Daarom kunnen zowel boom- als gebouwbewonende soorten vleermuizen niet worden uitgesloten uit (de omgeving van) het projectgebied.

Mogelijke consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende vleermuissoorten worden behandeld in paragraaf 5.2.2.

Essentiële vliegroutes

Hoewel er diverse lijnvormige elementen zoals watergangen of bomenrijen aanwezig zijn voor vleermuizen, worden deze niet als essentieel beschouwd in verband met voldoende of zelfs betere alternatieven in de directe omgeving. Er is echter één watergang welke mogelijk wel als zijnde essentiële vliegroute kan dienen voor water- en/of meervleermuis*. Dit betreft de Tuimelaars Kreek. Er zijn geen vergelijkbare lijnvormige elementen in de directe omgeving welke tot dezelfde gebieden kunnen leiden. De aanwezigheid van een essentiële vliegroute kan dus niet worden uitgesloten in het projectgebied.

**Hoewel meervleermuis niet staat aangegeven vanuit de NDFF data, is het op basis van habitat en verspreidingsgegevens mogelijk dat deze soort zich in het projectgebied bevindt.*

Mogelijke consequenties van de ingreep op de potentiële essentiële vliegroute de "Tuimelaars Kreek" worden behandeld in paragraaf 5.2.2.

Essentieel foerageergebied

De omgeving van het projectgebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Voornamelijk het terrein van Brabant Water, de bosschage met het monument "V1 Bom Krater" en de bosschage rondom de Tuimelaarskreek kunnen dienen als essentieel foerageergebied, gezien er in de omgeving niet voldoende alternatieven beschikbaar zijn. De aanwezigheid van essentieel foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen kan daarom niet worden uitgesloten.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de aangegeven mogelijke essentiële foerageergebieden voor diverse soorten vleermuizen worden behandeld in paragraaf 5.2.2.

4.2.1.3 Overige zoogdieren

Uit het bureauonderzoek is naar voren gekomen dat er binnen een straal van 2,5 kilometer tot het projectgebied diverse beschermde, niet vrijgestelde zoogdieren zijn waargenomen in de laatste vijf jaar. Het gaat om de bever, boommarter, bunzing, eekhoorn, hermelijn, wezel en wolf. Daarnaast kan de aanwezigheid van waterspitsmuis op basis van verspreiding en habitat niet worden uitgesloten binnen het projectgebied. Aanwezigheid van overige beschermde, niet-vrijgestelde zoogdiersoorten, kan worden uitgesloten op basis van het landelijke verspreidingspatroon en de aanwezige habitats in de omgeving van het projectgebied.

Bever

De bever leeft op plaatsen waar bos en open water aan elkaar grenzen. De bever heeft een voorkeur voor groot open water zoals meren, rivieren en beken maar ook moerassen met op de oevers broekbossen met boomsoorten als wilg en els. De waterdiepte moet minimaal 50 centimeter zijn (Zoogdiervereniging, z.d.). De watergangen in het projectgebied zijn bijna allen ongeschikt voor bever vanwege het ontbreken van rijke begroeiing aan de oevers en ondiepte van de watergang zelf. Echter is de Tuimelaarskreek wel geschikt voor bever. Deze bevat voldoende bosschage aan de oevers en is van voldoende diepte en omvang voor bever.

Mogelijke consequenties van de ingreep op het mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van de bever worden behandeld in paragraaf 5.2.3.

Boommarter

De boommarter is een soort van een bosrijke omgeving. In Nederland komt de boommarter in allerlei typen en leeftijden bos voor. Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn drie locaties waar het tracé doorheen loopt welke mogelijk geschikt zijn voor boommarter. De eerste locatie betreft het bosrijke terrein en omgeving van Brabant Water. De tweede locatie betreft de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". De derde locatie omvat het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek. Alle drie locaties zijn van voldoende omvang om boommarter te huisvesten. Overige locaties in het projectgebied voor boommarter kunnen worden uitgesloten vanwege het ontbreken van bosschages van voldoende omvang en rust om boommarter te huisvesten. Essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van boommarter kan dus niet worden uitgesloten in het projectgebied op de aangegeven drie locaties.

Mogelijke consequenties van de ingreep op het mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van de boommarter worden behandeld in paragraaf 5.2.4.

Bunzing, hermelijn en wezel (kleine marterachtigen)

De bunzing, hermelijn en wezel komen in uiteenlopende biotopen voor, waarbij de hermelijn de vaker aangetroffen wordt in natter biotoop dan wezel. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren te vinden zijn. De soorten maken voor verblijfplaatsen gebruik van oude hollen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos, das. Maar ook steenhopen, houtmijten, holle bomen of boomwortels kunnen als verblijfplaats gebruikt worden. De wezel en hermelijn kunnen zelfs gebruik van muizenholten en de bunzing graaft soms een eigen hol (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn diverse locaties aanwezig welke mogelijk verblijfplaatsen bevatten van bunzing, hermelijn en/of wezel. Het terrein van Brabant Water en haar bosrijke omgeving is mogelijk geschikt, er zijn diverse boerenerven met voldoende schuilmogelijkheden aanwezig verspreid over de gehele omgeving van het projectgebied, de bosschage met het monument "V1 Bom Krater" kan deze marterachtigen huisvesten en mogelijk zijn er verblijfplaatsen van bunzing, hermelijn en wezel aanwezig in het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de verblijfplaatsen van de kleine marterachtigen worden behandeld in paragraaf 5.2.5.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in bosachtige biotopen. Ze leven in verschillende bostypen maar ook in tuinen, parken en houtwallen. Zolang er voldoende voedsel beschikbaar is komen ze ook voor in bebouwd gebied (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn drie locaties waar het tracé doorheen loopt welke mogelijk geschikt zijn voor eekhoorn vanwege voldoende voedselaanbod. Er is op deze locaties gecontroleerd op aanwezigheid van nesten van eekhoorn en hoewel deze niet zijn

aangetroffen, kan de aanwezigheid van deze nesten niet worden uitgesloten omdat de bomen veel blad bevatten tijdens het bezoekenmoment. Hierdoor is het mogelijk dat nesten goed verstopt waren. De eerste locatie betreft het bosrijke terrein en omgeving van Brabant Water. De tweede locatie betreft de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". De derde locatie omvat het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek. Alle drie locaties zijn van voldoende rust en omvang om eekhoorn te huisvesten. Overige locaties binnen het projectgebied kunnen mogelijk als foerageergebied dienen, maar worden niet als essentieel beschouwd vanwege voldoende of zelfs betere alternatieven in de omgeving. Essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van eekhoorn kan dus niet worden uitgesloten in het projectgebied op de aangegeven drie locaties.

Mogelijke consequenties van de ingreep op het essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van de eekhoorn worden behandeld in paragraaf 5.2.6.

Wolf

Bij voorkeur leeft de wolf in uitgestrekte open bossen en afgelegen moerasgebieden. De soort is echter een 'cultuurvolger' en heeft geleerd te overleven in gebieden waar ook mensen wonen. De wolf heeft een grote behoefte aan drinkwater (omdat hij dagelijks lange afstanden loopt) en komt dus weinig voor in droge landschappen. Het nest van een wolf bevindt zich vaak in een grot of zit verscholen onder boomwortels of tussen de rotsen. De wolf graaft soms ook een hol of vergroot holen van andere dieren zoals vos en das (Zoogdiervereniging, z.d.). In de omgeving van het projectgebied ontbreekt uitgestrekt open bos of afgelegen moerasgebied. De aanwezigheid van een verblijfplaats en essentieel leefgebied van de wolf wordt daarmee uitgesloten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis kan in allerlei typen grotere en kleinere wateren leven, zolang het water schoon is. Daarnaast is het belangrijk dat er een goed ontwikkelde onderwatervegetatie aanwezig is en een ruige oeervegetatie met voldoende schuilmogelijkheden (Zoogdiervereniging, z.d.). Vrijwel alle watergangen in het projectgebied bevatten onvoldoende begroeiing om te dienen als vaste verblijfplaats voor waterspitsmuis. Echter is de Tuimelaarskreek wel geschikt voor de soort vanwege de goed ontwikkelde oeervegetatie en het natuurvriendelijke beheer in dit gebied. Waterspitsmuis kan dus niet worden uitgesloten uit het projectgebied.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de verblijfplaatsen van de waterspitsmuis worden behandeld in paragraaf 5.2.7.

4.2.1.4 Amfibieën

In een straal van 2,5 kilometer tot het projectgebied zijn in de afgelopen vijf jaar twee beschermde amfibieënsoorten waargenomen: de Alpenwatersalamander en de rugstreeppad. Aanwezigheid van overige beschermde amfibieënsoorten kan worden uitgesloten op basis van het landelijke verspreidingspatroon en de aanwezige habitats.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander plant zich voort in diverse kleine, geïsoleerde watertypen, zoals (bos)poelen, vennen, vijvers en sloten. Daarnaast plant de soort zich met name in Limburg ook voort in bronbeekjes, karresporen en veedrinkpoelen. Het landhabitat bevindt zich meestal op korte afstand, hooguit enkele honderden meters, van het voortplantingswater. De actieradius bedraagt circa 400 meter (RAVON, z.d.). De meeste waarnemingen van Alpenwatersalamander in de omgeving van het projectgebied zijn gedaan in een bosgebied ten zuidoosten van het dorp Steenberg, op ongeveer één kilometer afstand van de dichtstbijzijnde tracéoptie. De afstand tussen dit gebied en het projectgebied, in combinatie met de tussenliggende droge, intensief

beheerde akkers, wegen en bebouwing vormen een barrière voor de Alpenwatersalamander om zich vanaf dit gebied te vestigen in het projectgebied. Echter zijn er ook waarnemingen bekend uit het bosgebied rondom Brabant Water, waar het zuidelijke deel van de tracés start. De voor Alpenwatersalamander geschikte watergangen in dit gebied bevatten ook geschikt habitat in de directe omgeving voor de soort om te overwinteren. Hetzelfde geldt, hoewel hier geen waarnemingen bekend zijn, voor de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". Hierin bevindt zich een poel en diverse ondiepe visarme of visloze watergangen die mogelijk geschikt zijn voor Alpenwatersalamander. De overige locaties in het projectgebied betreffen watergangen met onvoldoende geschikt biotoop in de directe omgeving ter overwintering en/of bevatten veel vis. De Alpenwatersalamander kan dus niet worden uitgesloten in het projectgebied in de twee beschreven locaties.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de Alpenwatersalamander worden behandeld in paragraaf 5.2.8.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is vaak te vinden in gebieden met een hoge dynamiek. Deze dynamiek kan ook door menselijke activiteiten veroorzaakt zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gebieden met bouwterreinen, groeven, zand- en kleiafgravingen, rivierduinen en uiterwaarden. In de omgeving van de leefgebieden is vaak een goed vergraafbare (zanderige) bodem aanwezig waarin de soort zich kan ingraven. Daarnaast komt de soort ook voor in meer stabiele biotopen zoals heideterreinen en sloten in akker- en graslandgebieden. Voor de overwintering graaft de rugstreeppad zich meestal in, maar de soort kan ook overwinteren onder allerlei materialen zoals stenen en afval. De rugstreeppad is een echte pionier met een groot dispersievermogen en kan snel nieuwe gebieden koloniseren. Juveniele exemplaren kunnen tot wel vijf kilometer afleggen. Barrières worden daarbij gevormd door bijvoorbeeld wegen of beschoeiende watergangen (BIJ12, 2017; RAVON, z.d.). Er zijn op het moment van het veldbezoek geen geschikte voorplantingswateren aangetroffen voor rugstreeppad. Echter kunnen deze poelen wel ontstaan tijdens de werkzaamheden. Er dient daarom rekening gehouden te worden met de rugstreeppad tijdens de werkzaamheden om te voorkomen dat de soort zich door het ontstaan van geschikt voorplantingswater in het projectgebied vestigt.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de verblijfplaatsen van de rugstreeppad worden behandeld in hoofdstuk 5.2.9.

4.2.1.5 Vissen

In een straal van 2,5 kilometer tot het projectgebied zijn in de afgelopen vijf jaar waarnemingen bekend van de beschermde grote modderkruiper. Overige beschermde vissoorten kunnen worden uitgesloten in het projectgebied op basis van verspreidingsgegevens en habitateisen.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper leeft in ondiepe wateren met een dikke modderlaag en uitbundige waterplantengroei. Door een gespecialiseerde huid- en darmademhaling (via ingeslikte lucht) kunnen grote modderkruipers overleven in situaties met lage zuurstofgehalten. De soort is in staat om in drooggevallen sloten ingegraven in de modderlaag enige tijd te overleven door gebruik te maken van huidademhaling. (RAVON, z.d.). De waarnemingen van de grote modderkruiper nabij het projectgebied betreffen allen waarnemingen uit het bosgebied ten zuidoosten van Steenberg, op ongeveer één kilometer afstand van de dichtstbijzijnde tracéoptie. Aangezien de soort hier is waargenomen, is niet uit te sluiten dat de soort zich in de kleinere watergangen waar de tracéopties doorheen lopen bevindt. Echter bevatten bijna al deze watergangen weinig tot geen onderwatervegetatie (zie foto's uit paragraaf 4.1). Te zien is dat er

niet recent is geschoond, wat er op duidt dat de watergangen niet geschikt zijn voor grote modderkruiper vanwege het permanent ontbreken van een rijk ontwikkelde watervegetatie. De enige watergang welke mogelijk voldoende onderwatervegetatie bevat betreft de Tuimelaarskreek. Echter zijn hier geen waarnemingen bekend van grote modderkruiper, maar wel van kleine modderkruiper. Dit duidt er op dat het gebied wel is onderzocht op een methode waarmee grote modderkruiper tevens waargenomen kan worden, maar dat deze daar niet is aangetroffen. De grote modderkruiper kan dus worden uitgesloten in het projectgebied.

4.2.1.6 Vlinders

In een straal van 2,5 kilometer tot het projectgebied zijn in de afgelopen vijf jaar waarnemingen bekend van zowel grote vos als grote weerschijnvlinder. De aanwezigheid van overige beschermde vlindersoorten kan worden uitgesloten op basis van het landelijke verspreidingspatroon en de aanwezige terreinkarakteristieken.

Grote vos

De grote vos leeft met name in vochtige open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande waardbomen. De vlinder overwintert in holle bomen of stapels hout. De eitjes worden door het vrouwtje afgezet op de bovenste takken van hoge, vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn onder andere iep, zoete kers en enkele wilgensoorten (Vlinderstichting, z.d.). De grote vos is een soort die over grote afstanden kan zwerven en in toenemende mate in Nederland wordt gezien. Grotendeels gaat het daarbij om zwervende dieren. Het projectgebied bevat op diverse locaties, verspreid over het gehele projectgebied, waardplanten van de grote vos. Daarom kan de soort niet worden uitgesloten uit het projectgebied.

Mogelijke consequenties van de ingreep op essentieel leefgebied van de grote vos worden behandeld in hoofdstuk 5.2.10.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder leeft in open plekken in bossen, zoals langs bospaden en bosranden. Als waardplant worden boswilg en grauwe wilg gebruikt, de imago's leven van sap van bloedende bomen. De grote weerschijnvlinder is een weinig mobiele vlinder, maar er liggen soms vele kilometers tussen de boom waar de vlinders vliegen en de plek waar de rups zich ontwikkelt. Daarom zijn er veel waarnemingen buiten het essentiële leefgebied van de soort. De grote weerschijnvlinder zet eieren af hoog in de toppen van wilgen (voornamelijk de boswilg, maar soms ook in de grauwe wilg). De top van deze wilgen moeten volop in de zon staan vanwege de warmte, maar de omgeving moet ook een hoge luchtvochtigheid bevatten. Indien de bomen veel in de wind staan is de luchtvochtigheid onvoldoende. Daarom worden eieren vrijwel altijd in luwe en zonnige locaties zoals inhammen langs brede bospaden afgezet (Vlinderstichting, z.d.). Het projectgebied bevat op diverse locaties, verspreid over het gehele projectgebied, waardplanten van de grote weerschijnvlinder. Daarom kan de soort niet worden uitgesloten uit het projectgebied.

Mogelijke consequenties van de ingreep op essentieel leefgebied van de grote weerschijnvlinder worden behandeld in hoofdstuk 5.2.10.

4.2.1.7 Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het projectgebied waarnemingen bekend zijn van een beschermde vaatplantensoort; de wolfskers. Overige

beschermde vaatplanten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en aanwezige habitat niet verwacht.

Wolfskers

De wolfskers groeit op half beschaduwde, warme open plekken met een humeuze bovenlaag. Van oudsher groeit deze soort op de kap- en brandvlakten en andere natuurlijke open plaatsen in het bos. Ook in de bebouwde kom groeit deze soort soms op braakliggend terrein. Door de verandering in het kapbeleid in Nederland, en met name het uitblijven van het hakhoutbeheer is de soort sterk achteruitgegaan. Wolfskers groeit namelijk alleen op plaatsen waar het strooisel onder invloed van zonlicht afgebroken wordt (FLORON Verspreidingsatlas, z.d.). In de afgelopen tien jaar zijn er in een straal van 2,5 kilometer rondom het projectgebied enkel twee waarnemingen van wolfskers bekend. Beide waarnemingen bevinden zich in het dorp Wouw en zijn opgeschreven als zijnde verwilderd vanuit een privétuin. De verwilderde status en de geïsoleerde waarnemingen duiden er op dat de soort zich niet verder in het projectgebied bevindt en hier dan ook kan worden uitgesloten.

4.2.1.8 Overige fauna en flora

Aanwezigheid van overige beschermde soorten flora en fauna kan op basis van recente waarnemingen, het verspreidingspatroon en terreinkarakteristieken van het projectgebied, uitgesloten worden.

4.2.2 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 4.3 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.3. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in de omgeving van het tracé.

Soortgroep	Beschermings regime	Aanwezigheid	Toelichting
Jaarrond beschermde nesten	Artikel 3.1	Mogelijk	Mogelijke jaarrond beschermde nesten in bomen (boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer en wespandief), mogelijke jaarrond beschermde nesten in gebouwen (huismus) in Kruisland (gierzwaluw), mogelijke nestlocaties van steenuil en kerkuil op boerenerven en mogelijke nestlocatie(s) grote gele kwikstaart langs Tuimelaars Kreek.
Algemene broedvogels	Artikel 3.1	Waarschijnlijk	Nesten in bomen, bosschages, struiken en langs oevers van watergangen.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Mogelijk	Mogelijke verblijfplaatsen in bomen en/of gebouwen, mogelijke essentiële vliegrouwe (Tuimelaars Kreek) en mogelijk essentieel foerageergebied (diverse locaties).
Bever	Artikel 3.5	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen Tuimelaars Kreek.
Boommarter	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen diverse locaties.
Bunzing, hermelijn en wezel	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen diverse locaties.
Eekhoorn	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen diverse locaties.
Waterspitsmuis	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied en verblijfplaatsen Tuimelaars Kreek.

Alpenwater-salamander	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk essentieel leefgebied Brabant Water en monument terrein "V1 Bom Krater".
Rugstreeppad	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk voorplantingsgebied gehele tracé.
Vlinders	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijke waardplanten diverse locaties voor grote vos en -weerschijnvlinder.

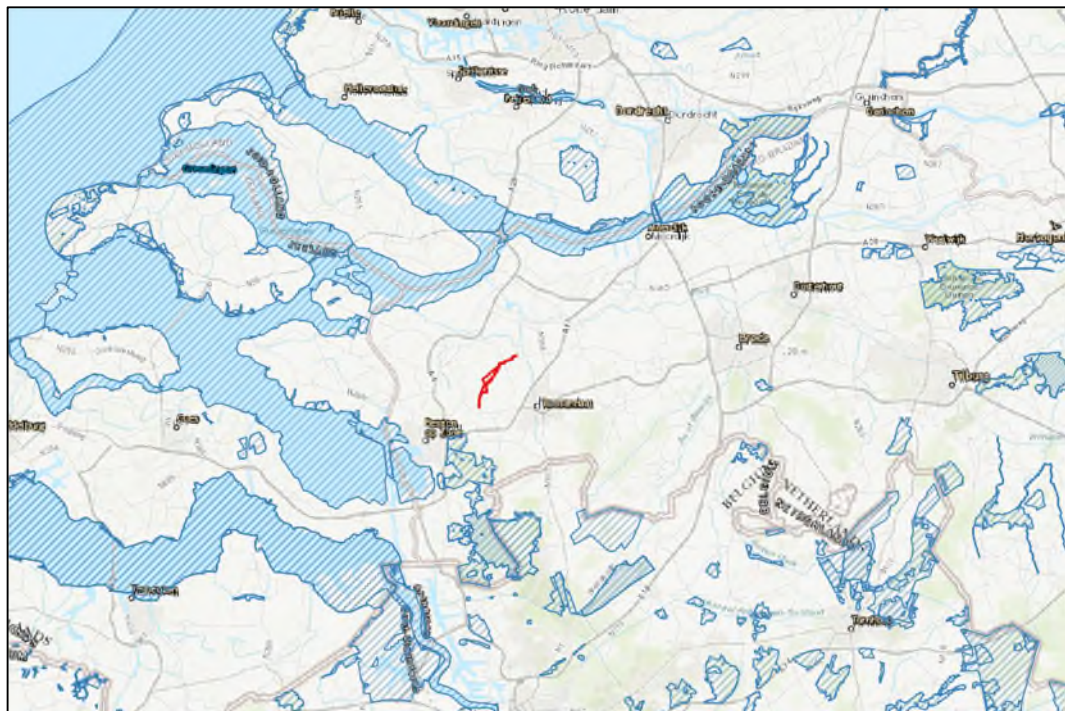
4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natura 2000-gebieden

Het tracé is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Brabantse Wal op circa 3 kilometer ten zuiden van het tracé. Overige Natura 2000-gebied zijn gelegen op meer dan 8 kilometer afstand van het tracé (Figuur 4.10).

De Brabantse Wal bestaat uit diverse gebieden die op het grensgebied van het Brabantse hogere zandlandschap en de Zeeuwse kleilandschap van de delta liggen. Het Natura 2000-gebied bevat het Kempense Plateau, beekdalen, struifzandgebieden en meerdere landgoederen met gemengde bossen en landbouwgronden.

Het Natura 2000-gebied "Brabantse Wal" is zowel een Habitatrichtlijngebied als een Vogelrichtlijngebied. De aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten voor dit Natura 2000-gebied staan weergegeven in tabel 4.4.

Figuur 4.10. Globale ligging van Het projectgebied (rode lijn) ten opzichte van de omliggende Natura 2000-gebieden (blauw gearceerd) (bron achtergrond: Esri).

Tabel 4.4. Aangewezen habitatstypen, Habitatsrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied 'Brabantse Wal'.

Habitattypen	Habitattypen (2)	Habitatsrichtlijn-soorten	Broedvogels	Niet-broedvogels
Stuifzandheiden met struikhei	Pioniervegetaties met snavelbiezen	Kamsalamander	Dodaars	-
Zandverstuivingen	Beuken-eikenbossen met hulst	Drijvende waterweegbree	Geoorde fuut	
Zwakgebufferde vennen			Wespendief	
Zure vennen			Nachtzwaluw	
Vochtige heiden (hogere zandgronden)			Zwarte specht	
Droge heiden			Boomleeuwerik	

4.3.2 Natuurnetwerk Brabant

Het tracé loop op diverse punten door het Natuurnetwerk Brabant (Figuur 4.11). Vanaf zuid naar noord gekeken kruist het tracé als eerste het terrein van Brabant Water. De bosschages rondom dit terrein betreffen een NNB gebied met als beheertype N16.04 Vochtig bos met productie. Vervolgens kruist het tracé een watergang nabij het Dirksdijkje welke ook een NNB gebied betreft met als beheertype N03.01 Beek en Bron. Enkele tientallen meters ten noorden hiervan loopt het tracé door een NNB gebied met beheertype N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos. Het NNB gebied met beheertype N03.01 Beek en Bron wordt vervolgens in de buurt van de Tuimelaars Kreek weer doorkruist door het tracé. Het meest noordelijke NNB gebied waar het tracé doorheen zal lopen betreft de Tuimelaars Kreek welke drie verschillende beheertypen omvat; N03.01 Beek en Bron, N16.04 Vochtig bos met productie en N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland. In het N16.04 beheertype in het gebied de Tuimelaars Kreek ligt tevens nog een kleine waterpartij met beheertype L01.01 Poel en kleine historische wateren. Echter zal het tracé deze laatste niet kruisen. In de onderstaande alinea's zullen de diverse beheertypen waar het tracé doorheen zal kruisen uitgelicht worden.

Beheertype N16.04 Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Het is een grotendeels gesloten bos met een weelderige ondergroei. Dit bosstype is de productievariant van delen van het haagbeuken- en essenbos en beek- en rivierbegeleidend bos. Het komt voor op matig nat tot matig droge, vrij voedselrijke kleiige tot zandige bodems, waaronder overstromingsdelen van beken. Het bosstype kan gevonden worden in het rivierengebied op oeverwallen en hoge uiterwaarden, lokaal op lemige zandgronden in het oosten, op kleibodems zoals in de Flevopolders maar ook in de kustgebieden, en lemige/kleiige kalkhellingen in Zuid-Limburg (BIJ12, z.d.).

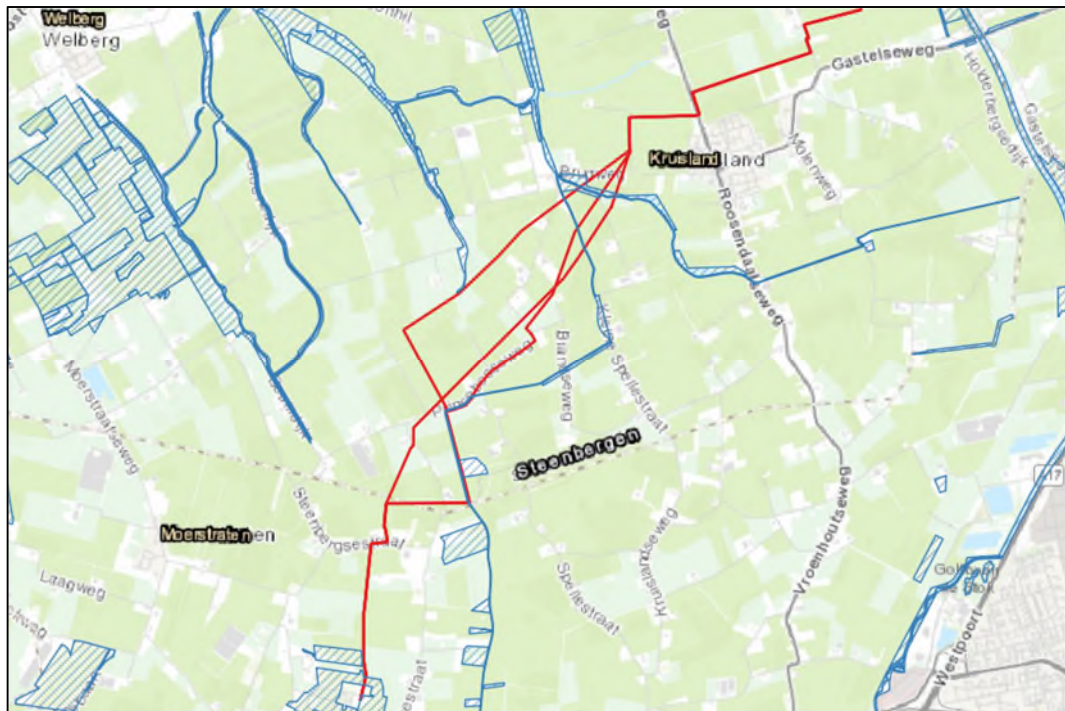
Het beheertype N03.01 Beek en bron betreft kleine stromende wateren met hun bronnen die uiteindelijk uitmonden in een rivier. (Mee)stromende wateren zoals molenkolken, sprengen en opgeleide beken behoren eveneens tot dit type. Bekken en bronnen zijn van groot belang voor waterranonkels, fonteinkruiden en sterrekroossoorten, platwormen, waterkevers, libellen, waterjuffers en kokerjuffers, rivierkreeft en een groot aantal vissen: beekforel, beekprik, elrits, serpeling, kwabaal (benedenloop), rivierdonderpad, zeeprik, rivierprik, gestippelde alver en vlagzalm. De laaglandbekken met beekprik, zeeprik, gaffellibel, begroeiingen met drijvende

waterweegbree, waterranonkels of teer vederkruid zijn in internationaal opzicht belangrijk (BIJ12, z.d.).

Beheertype 14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos omvat periodiek overstroomde bossen. Deze bossen staan onder invloed van stromend oppervlaktewater, of water van vergelijkbare kwaliteit. Het kan gaan om bossen die overstroomd worden door rivier- of beek, zoals ooibossen en beekbossen, maar ook om bossen die onder invloed staan van vrijwel permanent uittredend gebufferd grondwater, zoals bronbos. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Wilgenverbond, Iepenrijke Eiken-Essenverbond en Verbond van Els en Es. Rivier- en beekbegeleidend bos is op diverse bodems te vinden, zowel op rivierklei als op de meer (lemige) zandbodems langs de beken. Rivier- en beekbegeleidend bos is te vinden in de landschapstypen Rivierengebied (buitendijkse gronden grote rivieren, Biesbosch en Oude Maas) en in Beekdalen binnen het overstromingsbereik van beken. Veel van het Rivier- en beekbegeleidend bos is ontstaan uit voormalige grienden in de Biesbosch en langs de grote rivieren, die hun economische betekenis hadden verloren. Recente bossen zijn vaak spontaan ontstaan uit opslag na klei of zandwinning (BIJ12, z.d.).

Het beheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; onder meer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooit en niet of slechts licht bemest. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest (BIJ12, z.d.).

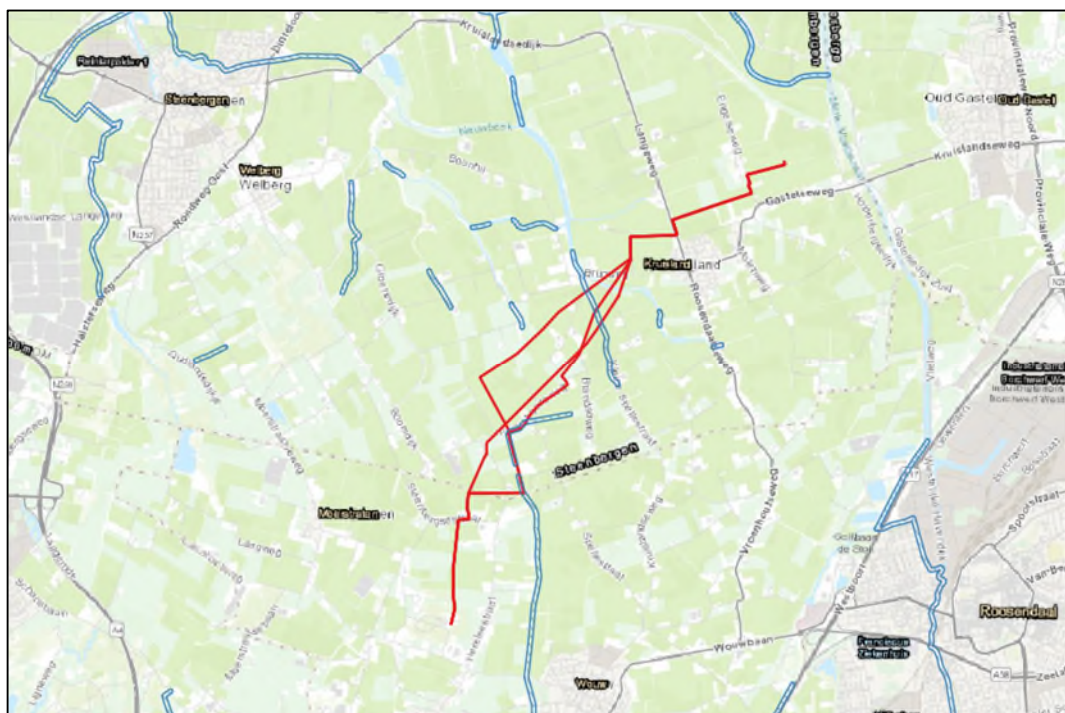
Het beheertype L01.01 Poel en kleine historische wateren zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers, schapenwasplaatsen, pingoruïnes en veenputten. Vaak vervulden poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de dag van vandaag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoelen. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend (BIJ12, z.d.).

Figuur 4.11. Globale ligging van het projectgebied (rode lijn) ten opzichte van NNB (blauw gearceerd) (bron achtergrond: Esri).

4.3.3 Ecologische verbindingszone

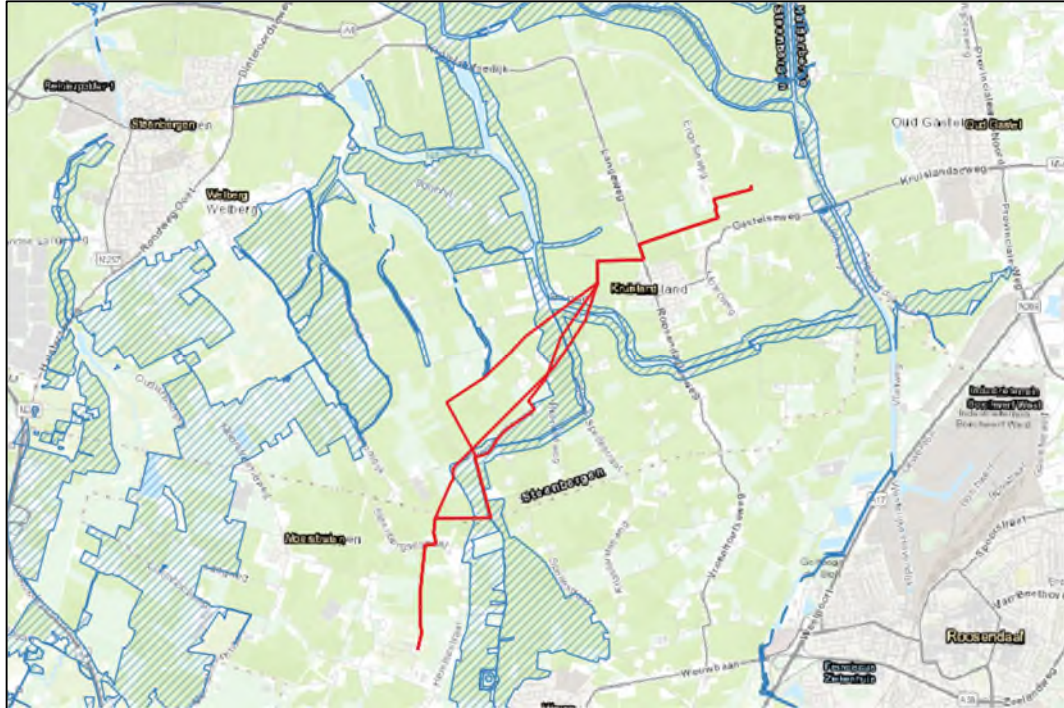
Het tracé doorkruist twee ecologische verbindingszones (figuur 4.12). Beide van deze zones betreffen ook NNB gebieden.

Figuur 4.12. Globale ligging van het projectgebied (rode lijn) ten opzichte van de ecologische verbindingszone (blauw gearceerd) (bron achtergrond: Esri).

4.3.4 Groenblauwe mantel

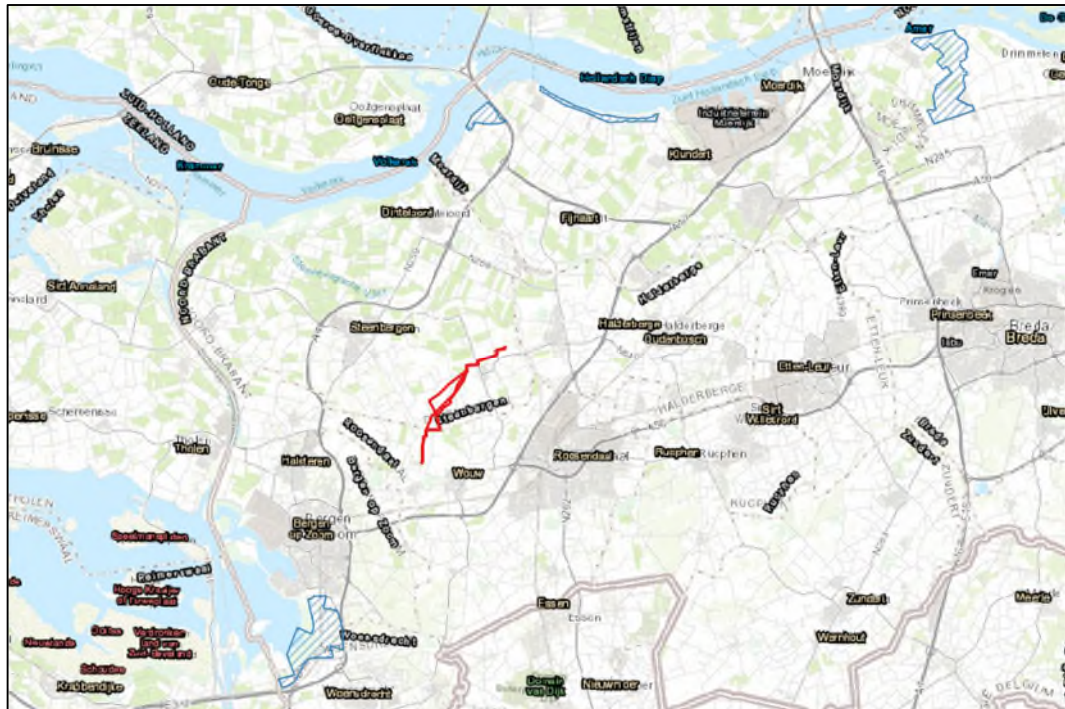
Het tracé kruist op diverse locaties de groenblauwe mantel (figuur 4.13). Ongeveer vanaf het Dirksdijkje tot na de Tuimelaars Kreek gaan de twee oostelijke tracéopties bijna volledig door de groenblauwe mantel heen.

Figuur 4.13. Globale ligging van het projectgebied (rode lijn) ten opzichte van de groenblauwe mantel (blauw) (bron achtergrond: Esri).

4.3.5 Rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten

Het tracé is niet gelegen in een rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten (zie Figuur 4.14). Het dichtstbijzijnde rust- en foerageergebied voor ganzen en smientengebied is gelegen op ruim 8 kilometer afstand van het tracé.

Figuur 4.14. Globale ligging van het projectgebied (rode lijn) ten opzichte van rust- en foerageergebied voor ganzen en smienten (blauw gearceerd) (bron achtergrond: Esri).

4.4 Beschermde houtopstanden

Diverse bomen en bomenrijen langs en nabij de tracés vallen onder de beschermde houtopstanden aangezien ze gelegen zijn buiten de bebouwde kom, zich in een rij bevinden van 20 bomen of meer en/of tezamen een oppervlakte van 10 are of meer beslaan.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNB-gebied en van provinciaal beschermde natuurgebieden en de Wet natuurbescherming (Wnb).

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van de term “verstoring”. Deze term heeft betrekking tot de invloedsfeer welke is bepaald op de verwachte maximale verstoring die de onderhavige werkzaamheden mogelijk hebben op aanwezige natuurwaarden. Hierbij is rekening gehouden met tussenliggende elementen, visuele verstoring, verstoring door geluid, en verstoring door trillingen. De verstoring is per mogelijk aanwezige soort middels expert judgement bepaald aan de hand van deze versturende effecten en omgevingselementen, alsmede de gevoeligheid van de betreffende soort op basis van ecologie.

5.1 Effectbepaling plan

Van de volgende aspecten van de werkzaamheden moet het effect op de aanwezige beschermde natuurwaarden bepaald worden:

- het uitvoeren van een HDD-boring waarbij geluid en trillingen geproduceerd worden;
- het uitvoeren van kleinschalige (open) graafwerkzaamheden met een werkstrook van maximaal 15 meter breed;
- Het aanbrengen van rijplaten en/of andere voorzieningen ten behoeve van het werkverkeer
- het mogelijk afdammen van watergangen;
- tijdelijke verstoring door menselijke aanwezigheid gedurende de werkzaamheden en mogelijk gebruik van bouwverlichting.

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen bomen, struiken, watergangen aangetast. Het is nog niet bekend wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd. De werkzaamheden zullen naar verwachting in totaal enkele weken tot maanden in beslag nemen.

5.2 Effecten op beschermde soorten

5.2.1 Vogels

Jaarrond beschermde nesten

De bomen in en rondom het projectgebied zaten op het moment van het veldbezoek volop in het blad, waardoor mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten gemakkelijk over het hoofd te zien zijn. De bosschages, bomenrijen en de bomen op diverse erven in en rondom het projectgebied zijn mogelijk geschikt voor boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer en wespandief. Er worden ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen aangetast. Dit betekent dat eventueel beschermde nesten van de aangegeven soorten ook onaangetast blijven. Er dient dan nog wel rekening te houden met het voorkomen van verstoring tijdens het broedseizoen. Er wordt dan ook aangeraden niet tijdens het broedseizoen te werken (afhankelijk per soort, ruim gerekend vanaf maart tot en met augustus). Indien dit wel gewenst is dienen de jaarrond beschermde nesten in kaart gebracht te worden tijdens de winterperiode, wanneer het blad van de bomen is en de eventueel aanwezige nesten zichtbaar zijn. Als er nesten worden aangetroffen dient er tijdens het broedseizoen (afhankelijk per soort, ruim gerekend vanaf maart tot en met augustus) gekeken te worden welke soort het nest bewoond en of dit een jaarrond

beschermde nest betreft. Mogelijk is er een ontheffing nodig indien duidelijk of er nesten aanwezig zijn en door welke soorten deze worden bewoond.

Er zijn in en rondom het projectgebied diverse gebouwen aanwezig welke mogelijk geschikt zijn voor huismus en gierzwaluw vanwege voldoende invliegmogelijkheden. Gierzwaluw wordt echter wel enkel verwacht in het dorp Kruisland, aangezien de soort niet broedt in open landschap zoals in boerderijen in agrarisch gebied. Binnen het projectgebied zijn ook diverse agrarische bedrijven aanwezig met erven waarop rustige hoekjes met schuren aanwezig zijn welke mogelijk geschikt zijn voor steenuil. Daarnaast heeft een deel van deze agrarische bedrijven mogelijk invliegmogelijkheden voor kerkuil, waardoor ook deze niet uit te sluiten is in het projectgebied. Er zullen ten behoeve van de werkzaamheden geen gebouwen aangetast worden. Ook is de omvang van de ingreep en de afstand tot de potentiële verblijfplaatsen van deze gebouwde soorten voldoende om niet verstorend te zijn. Daarnaast zijn deze urbane soorten een zekere mate van verstoring ook gewend. Verstoring ten opzichte van huismus, gierzwaluw, kerkuil en steenuil is dus uitgesloten in het projectgebied.

Tot slot is de Tuimelaars Kreek mogelijk geschikt als broedlocatie voor grote gele kwikstaart. Echter wordt er niet gewerkt in de Tuimelaars Kreek en het natuurgebied eromheen. Hier wordt namelijk onderdoor gewerkt doormiddel van een HDD boring. De voldoende afstand tot de mogelijke broedlocatie voor grote gele kwikstaart en de tussenliggende natuur zorgen voor voldoende demping betreft geluid en trillingen tot deze potentiële nestlocaties. Verstoring door de werkzaamheden ten opzichte van de grote gele kwikstaart in het projectgebied is dus uitgesloten.

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringzone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom altijd de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Op en rond het tracé zijn tal van mogelijkheden voor algemene broedvogels om tot broeden te komen. Er zijn bomenrijen, bosschages, heggen, struiken, gebouwen, watergangen en akkers aanwezig binnen en direct naast het tracé.

Het is nog onbekend wanneer de werkzaamheden zullen plaatsvinden.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen, dan dienen broedgevallen op het tracé en het bijbehorende verstoringgebied van de werkzaamheden voorkomen te worden. **Deze preventieve maatregelen mogen echter geen negatieve effecten veroorzaken op andere mogelijke aanwezige beschermde flora, fauna en gebieden.** Dit kan doormiddel van diverse opties:

- Het korthouden van vegetatie op graslanden, akkers, oevers en overige locaties waar dit mogelijk is;
- Het plaatsen van stokjes met vogelwerende linten;
- Het verwijderen van nestkastjes in en rondom het projectgebied;
- Tijdens de werkzaamheden dient een deskundig ecoloog met regelmaat te controleren of er geen broedvogels gevestigd zijn op de tracés.

De maatregelen zullen niet op alle locaties werken. De bosrijke omgevingen rondom het waterproductiebedrijf Wouw en vergelijkbare omgevingen zijn relatief groot en bevatten te veel potentiële broedlocaties voor een groot aantal verschillende vogelsoorten. Er dient vanuit te gaan dat er tijdens het broedseizoen dus niet gewerkt kan worden aangezien de vogelsoorten dan significant verstoord zullen worden wat kan leiden tot het verminderd of niet functioneren van de nesten.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringengebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringengebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen opgesteld die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Verblijfplaatsen

In de bomen en gebouwen nabij de tracés kunnen diverse soorten vleermuizen hun verblijfplaats hebben. Echter blijven ten behoeve van de werkzaamheden de bomen en gebouwen onaangetast en hiermee de potentiële verblijfplaatsen van de boom- en gebouwbewonende vleermuizen ook. Mogelijk worden de verblijfplaatsen nog wel verstoord worden door toepassing van verlichting ten behoeve van de werkzaamheden. Er wordt aangeraden enkel bij daglicht te werken, maar indien het toch nodig is licht toe te passen dienen effecten op potentiële verblijfplaatsen voorkomen te worden (zie kopje “Mitigatie”).

Vliegroute

Naast potentiële verblijfplaatsen is het mogelijk dat de Tuimelaars Kreek dient als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen. Echter zal er niet gewerkt worden in de Kreek of de directe omgeving. Er zal namelijk onderdoor gewerkt worden doormiddel van een HDD boring. Mogelijk wordt de vliegroute nog wel verstoord worden door toepassing van verlichting ten behoeve van de werkzaamheden. Er wordt aangeraden enkel bij daglicht te werken, maar indien het toch nodig is licht toe te passen dienen effecten op potentiële verblijfplaatsen voorkomen te worden (zie kopje “Mitigatie”).

Foerageergebied

Mogelijk dienen het terrein van en rondom Brabant Water, de bosschage met het monument “V1 Bom Krater” en de (directe omgeving van de) Tuimelaars Kreek als essentieel foerageergebied. Er zullen ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen worden aangetast. Hierdoor blijven bij alle drie locaties de foerageermogelijkheden intact. Echter dient er wel rekening gehouden te worden met verlichting (zie kopje “Mitigatie”).

Mitigatie

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om eventuele verlichting weg te draaien van bomenrijen en watergangen. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht

dient te zijn en niet naar de omgeving mag uitstralen. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van verlichting gekozen voor amberkleurige verlichting.

5.2.3 Bever

Mogelijk bevindt er essentieel leefgebied in het natuurgebied in en rondom de Tuimelaars Kreek voor de bever. Echter zal er niet in dit gebied gewerkt worden, maar zal er gebruik gemaakt worden van een HDD boring om onder het gebied door te boren. Het vernielen van eventueel aanwezige verblijfplaatsen van bever wordt daarom uitgesloten. Echter kan de soort nog steeds verstoord worden door de werkterrein welke worden aangebracht ten behoeve van de HDD boringen die onder het gebied door gaan. Daarom dient er enkel overdag gewerkt te worden.

5.2.4 Boommarter

Er zijn drie locaties waar het tracé doorheen loopt welke mogelijk geschikt zijn voor boommarter. De eerste locatie betreft het bosrijke terrein en omgeving van Brabant Water. De tweede locatie betreft de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". De derde locatie omvat het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek. Er worden ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen of gebouwen aangetast, waardoor het vernietigen van een verblijfplaats van de boommarter is uitgesloten. Het is mogelijk dat de boommarter zijn foerageergebied wordt verstoord door de werkzaamheden, maar omdat de werkzaamheden tracés betreffen en daardoor het overgrote deel van de bosschages niet aantasten, is er voldoende alternatief beschikbaar voor de boommarter tijdens de werkzaamheden. Eventuele verstoring door de werkzaamheden doormiddel van geluid of trillingen op mogelijk aanwezige nabije verblijfplaatsen kan worden uitgesloten vanwege de relatief korte duur van de werkzaamheden en de al aanwezige verstoring door de vrijwel dagelijkse vrachtwagens welke op en neer rijden (terrein en omgeving Brabant Water), de infrastructuur met bijbehorend verkeer (gehele werkgebied) en betreding door recreanten of passanten (te voet, fiets en met hond in het gehele projectgebied). Een negatief effect op de mogelijk aanwezige boommarter is dus uitgesloten.

5.2.5 Bunzing, hermelijn en wezel

Er zijn diverse locaties aanwezig welke mogelijk verblijfplaatsen bevatten van bunzing, hermelijn en/of wezel. Het terrein van Brabant Water en haar bosrijke omgeving is mogelijk geschikt, er zijn diverse boerenerven met voldoende schuilmogelijkheden aanwezig, de bosschage met het monument "V1 Bom Krater" kan deze marterachtigen huisvesten en mogelijk zijn er verblijfplaatsen van bunzing, hermelijn en wezel aanwezig in het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek. Aangezien ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen, bosschages of gebouwen worden aangetast, is het vernietigen van een verblijfplaats van de kleine marterachtigen uitgesloten. Het is mogelijk dat het foerageergebied van de bunzing, hermelijn en wezel wordt verstoord door de werkzaamheden, maar omdat de werkzaamheden tracés betreffen en daardoor het overgrote deel van de bosschages, weilanden of overige ruigten niet aantasten, is er voldoende alternatief beschikbaar voor de bunzing, hermelijn en wezel tijdens de werkzaamheden. Eventuele verstoring door de werkzaamheden doormiddel van geluid of trillingen op mogelijk aanwezige nabije verblijfplaatsen kan worden uitgesloten vanwege de relatief korte duur van de werkzaamheden en de al aanwezige verstoring door de vrijwel dagelijkse vrachtwagens welke op en neer rijden (terrein en omgeving Brabant Water), de infrastructuur met bijbehorend verkeer (gehele werkgebied) en betreding door recreanten of passanten (te voet, fiets en met hond in het gehele projectgebied). Een negatief effect op de mogelijk aanwezige kleine marterachtigen is dus uitgesloten.

5.2.6 Eekhoorn

Er zijn drie locaties waar het tracé doorheen loopt welke mogelijk geschikt zijn voor eekhoorn vanwege voldoende voedselaanbod. De eerste locatie betreft het bosrijke terrein en omgeving van Brabant Water. De tweede locatie betreft de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". De derde locatie omvat het natuurgebiedje rondom de Tuimelaars Kreek. Ondanks dat er geen nesten zijn aangetroffen van eekhoorn is niet uit te sluiten dat deze aanwezig zijn in verband met de hoge hoeveelheid blad aan de bomen die het zicht beperken. Echter worden er ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen of bosschages aangetast, waardoor eventueel aanwezige eekhoornnesten ook onaangetast blijven. De locaties kunnen mogelijk wel dienen als foerageergebied, maar omdat de werkzaamheden tracés betreffen en daardoor het overgrote deel van de bosschages niet aantasten, is er voldoende alternatief beschikbaar voor de eekhoorn tijdens de werkzaamheden. Eventuele verstoring door de werkzaamheden doormiddel van geluid of trillingen op mogelijk aanwezige nabije verblijfplaatsen kan worden uitgesloten vanwege de relatief korte duur van de werkzaamheden en de al aanwezige verstoring door de vrijwel dagelijkse vrachtwagens welke op en neer rijden (terrein en omgeving Brabant Water), de infrastructuur met bijbehorend verkeer (gehele werkgebied) en betreding door recreanten of passanten (te voet, fiets en met hond in het gehele projectgebied). Een negatief effect op de mogelijk aanwezige eekhoorn is dus uitgesloten.

5.2.7 Waterspitsmuis

De Tuimelaars kreek is geschikt voor de waterspitsmuis vanwege de goed ontwikkelde oevervegetatie en het natuurvriendelijke beheer in dit gebied. Echter worden de kreek en haar oevers niet aangetast door de werkzaamheden, aangezien ze hier met een HDD-boring onder het gebied gaan. Een negatief effect op de mogelijk aanwezige waterspitsmuis is daardoor uitgesloten.

5.2.8 Alpenwatersalamander

Er zijn waarnemingen bekend van Alpenwatersalamander uit het bosgebied rondom het waterproductiebedrijf Wouw, waar het zuidelijke deel van de tracés start. De voor Alpenwatersalamander geschikte watergangen in dit gebied bevatten ook geschikt habitat in de directe omgeving voor de soort om te overwinteren. Hetzelfde geldt, hoewel hier geen waarnemingen bekend zijn, voor de bosschage met het monument "V1 Bom Krater". Hierin bevindt zich een poel en diverse ondiepe visarme of visloze watergangen die mogelijk geschikt zijn voor Alpenwatersalamander. Langs het terrein van "V1 Bom Krater" loopt het tracé over een dijk-achtige constructie, waarbij geen watergangen of bosschage wordt aangetast. Hier zullen de salamanders ook niet over migreren aangezien er geen geschikt zomer- en winterhabitat aanwezig na deze dijk. Daarom is een negatief effect ten opzichte van mogelijk aanwezige Alpenwatersalamander nabij het monument "V1 Bom Krater" uitgesloten. Het tracé in het bosgebied rondom het waterproductiebedrijf loopt wel door watergangen en bosschage. Dit betekent dat er op deze locatie nader onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van Alpenwatersalamander. De werkzaamheden kunnen namelijk de watergangen aantasten welke kunnen dienen als voortplantingswateren en de bosschage kan dienen als overwinteringsgebied. Het overwinteringsgebied van de Alpenwatersalamander is niet te onderzoeken aangezien de Alpenwatersalamander overal kan gaan zitten mits het vorstvrij is (dus onder stenen, houtwallen, holten, et cetera).

De meest geschikte watergangen ten opzichte van voortplanting in (en in de omgeving van) het projectgebied dienen onderzocht te worden op de aanwezigheid van Alpenwatersalamander. Het

onderzoek bestaat uit 2 bezoeken met minimaal 2 weken tussen het eerste en tweede bezoek, in de periode maart tot en met augustus, waarbij er met schepnetten in de watergangen wordt gezocht naar exemplaren van Alpenwatersalamander. Indien de soort niet wordt aangetroffen in de onderzochte watergangen, wordt hij ook niet verwacht in de directe suboptimale omgeving en kan hij dus worden uitgesloten, ook op winterbiotoop aangezien de soort relatief dicht bij het voortplantingsbiotoop overwintert.

5.2.9 Rugstreeppad

Er is geen geschikt voortplantingswater aangetroffen in het projectgebied. Er dient tijdens de werkzaamheden wel rekening gehouden te worden met rugstreeppadden die zich kunnen vestigen op nieuwe geschikte locaties. Het is mogelijk dat er door de werkzaamheden geschikt habitat ontstaat. Nieuw geschikt habitat bestaat in het voorjaar en de zomer uit regenplassen of andersoortig klein stilstaand water, wat gebruikt kan worden voor voortplanting. Nieuw geschikt habitat bestaat in de zomer en het najaar uit vergraven zandhopen, welke gebruikt kunnen worden voor overwintering. Tijdens de werkzaamheden dient voorkomen te worden dat dergelijke situaties ontstaan. Dit kan door insporing te voorkomen, eventuele plassen te dempen of leeg te pompen en zandhopen te verwijderen in het najaar.

5.2.10 Grote vos en grote weerschijnvlinder

Voor zowel grote vos als grote weerschijnvlinder zijn er door het gehele projectgebied waardplanten aanwezig. De soorten kunnen daarom beide niet worden uitgesloten uit het projectgebied. Echter worden ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen, struiken of houtwallen aangetast en zullen eventueel aanwezige waardplanten niet aangetast worden. Een negatief effect op mogelijk aanwezig essentieel leefgebied van grote vos en grote weerschijnvlinder is daarom uitgesloten in het projectgebied.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het projectgebied is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Brabantse Wal gelegen op circa 3 kilometer afstand tot het projectgebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en de aanwezigheid van tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Negatieve effecten van verzuring en vermesting ten gevolge van stikstofdepositie via de lucht kunnen niet op voorhand uitgesloten worden. Voor effecten door verzuring en vermesting door N-depositie dient een AERIUS berekening te worden uitgevoerd.

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Het tracé loopt door diverse NNB gebieden (allen benoemd in paragraaf 4.3.2). Een negatief effect op de Tuimelaars Kreek en de bijbehorende beheertypen kan worden uitgesloten, aangezien hier onderdoor geboord wordt middels een HDD boring. Bij de overige NNB locaties is niet bekend welke werkwijze hier zal worden toegepast. Indien ervoor gekozen wordt om middels HDD boringen onder deze locaties door te gaan, kunnen negatieve effecten worden uitgesloten mits er geen bemaling toegepast wordt, of aangetoond kan worden dat de eventuele bemaling geen effect heeft op de waterstand in deze NNB gebieden.

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd onder de vigerende bestemmingsplannen, zijn conform het beschermingsregime vervolgstappen benodigd voor het Natuurnetwerk Nederland, zoals het toetsen dat de werkzaamheden hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, geen blijvend onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de waarden en/of functies die het bestemmingsplan beoogt te beschermen (artikel 14.6.3 Toetsingscriteria Natuur, Bestemmingsplan Buitengebied Steenbergen).

De regelgeving omtrent de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland bevindt zich echter momenteel in een overgangsfase. Onder de Omgevingswet wordt de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland geregeld middels het omgevingsplan. Zoals in het Rapport Vergunningeninventarisatie (hoofdstuk 3.2) is aangegeven zijn er nog geen omgevingsplannen van deze twee gemeenten beschikbaar. Derhalve wordt bij significante of onomkeerbare negatieve effecten op het Natuurnetwerk Nederland geadviseerd om contact te zoeken met het bevoegd gezag, de provincie, zelfs wanneer geen sprake is van een bestemmingsplanwijziging.

5.3.3 Effecten op ecologische verbindingszone

Het projectgebied is gelegen binnen diverse ecologische verbindingszones. Indien ervoor gekozen wordt om middels HDD boringen onder deze locaties door te gaan, kunnen negatieve effecten worden uitgesloten mits er geen bemaling toegepast wordt, of aangetoond kan worden dat de eventuele bemaling geen effect heeft op de waterstand in deze ecologische verbindingszones. Het is nog niet bekend welke methodes toegepast zullen worden bij het kruisen van de ecologische verbindingszones. Aangezien de werkzaamheden daarom mogelijk negatieve effecten hebben op de aanwezige NNB-gebieden dient er contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag.

5.3.4 Effecten de Groenblauwe mantel

Het tracé kruist op diverse locaties de groenblauwe mantel (figuur 4.13). Ongeveer vanaf het Dirksdijkje tot na de Tuimelaars Kreek gaan de twee oostelijke tracéopties bijna volledig door de groenblauwe mantel heen. De Tuimelaars Kreek blijft onaangetast aangezien hier een HDD boring zal worden toegepast om onder het gebied heen te gaan. Echter is voor de overige locaties nog niet bekend welke werkmethode toegepast zal worden. In het geval van een open ontgraving kan een eventueel negatief effect niet worden uitgesloten. Er dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag.

Daarnaast kan worden nagegaan bij het bevoegde gezag welke delen van de Groenblauwe mantel reeds zijn aangelegd. Waar deze nog niet is aangelegd is de toegestane reeds bestaande planologische gebruiksactiviteit zoals opgenomen in het bestemmingsplan toegelaten (Artikel 14.6.3 Toetsingscriteria Natuur, Bestemmingsplan Buitengebied Steenbergen).

5.4 Effecten op houtopstanden

Het projectgebied bevat mogelijk beschermde houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming. Echter worden ten behoeve van het project geen bomen of struiken aangetast en blijven eventuele houtopstanden onaangetast. Een negatief effect ten opzichte van de mogelijk aanwezige houtopstanden is daarom uitgesloten.

6 Bronnen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (z.d.). Informatiepagina Natura 2000-gebieden. Geraadpleegd van <https://www.natura2000.nl/>

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/>

Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/>

FLORON (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

RAVON (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.ravon.nl/Soorten/>

NDDF (Nationale Databank Flora en Fauna). Geraadpleegd 7 augustus 2023.

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblaauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaat
	pimperlblaauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblaauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfijn
	zandhagedis		gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griender, witte dolfijn
			spitsdolfijn van gray

Tabel B. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimperlblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimperlblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
Reptielen	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
	Zilveren maan		Ree*
	Adder		Rosse woelmuis*
Libellen	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
	Ringslang		Veldmuis*
	Beekkrombout	Kevers	Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer		Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het NatuurNetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het NatuurNetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Natuurtoets

Aanleg transportleiding WPB Wouw - Kruisland
projectnummer 0485104.100
5 september 2023 revisie 00
Brabant Water N.V.

Overgangsrecht

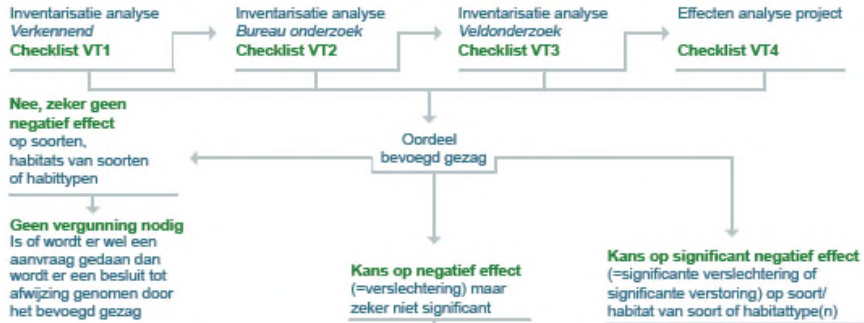
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

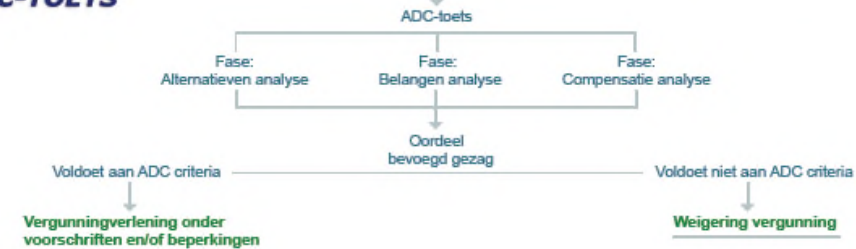
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

www.anteagroup.nl